

IŠŠŪKIAI ŠIANDIEN.
ATSAKŪMYBĖ AMŽIAMŠ

IGNALINOS
ATOMINĖ
ELEKTRINĖ

GILUMINIS ATLIEKYNAS

Vilnius 2024-10-02

ACCREDITED
MSCB-113

ISO 9001:2015
GKLT-0199-QC

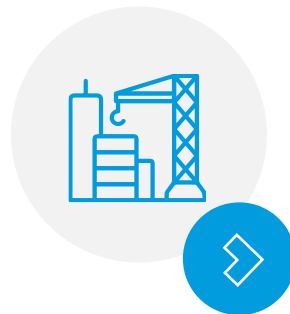
Ignalinos AE eksploatacijos
nutraukimo veikla yra bendrai
finansuojama Europos Sąjungos

KODĖL GILUMINIS ATLIEKYNAS LIETUVOS TERITORIJOJE

- Panaudotas branduolinis kuras, kuris priskirtas labai radioaktyvioms atliekoms, ir kitos ilgaamžės radioaktyviosios atliekos, susidariusios ir susidarysiančios Lietuvos teritorijoje yra laikinai saugomos radioaktyviųjų atliekų saugyklose Ignalinos atominės elektrinės teritorijoje.
- Baigiantis konteinerių ir saugyklų eksploatavimo terminui (atitinkamai 2050 ir 2067 metai), **turi būti pasirengta galutiniam** labai radioaktyviųjų atliekų ir ilgaamžių **radioaktyviųjų atliekų sutvarkymui, tai yra jų padėjimui į atliekyną.**
- Labai radioaktyvios ir kitos ilgaamžės atliekos gali būti išvežamos **tik į tas valstybes**, kurios turi technines galimybes jas priimti ir atitinkamas priežiūros institucijas, taip pat struktūras, reikalingas radioaktyviosioms atliekoms tvarkyti pagal Jungtinę panaudoto kuro tvarkymo saugos ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo saugos konvenciją ir 2011-07-19 Tarybos direktyvą 2011/70/Euratomas, kuria nustatoma panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų atsakingo ir saugaus tvarkymo Bendrijos sistema.
- Anksčiau nurodytus reikalavimus atitinkančios **valstybės nesutinka** savo teritorijoje įrengti regioninį atliekyną.
- Vadovaujantis Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymu, Lietuvoje susidariusios labai radioaktyvios ir ilgaamžės atliekos turi būti padėtos į **Lietuvos teritorijoje įrengtą atliekyną.**

KAS YRA GILUMINIS ATLIEKYNAS?

Inžinerinis statinys

įrengtas stabilioje geologinėje formacijoje

Atliekos izoliuojamos

nuo žemės paviršiaus gamtiniais ir inžineriniais barjeriais. Taip užtikrinama ilgalaikė sauga nuo radiologinio poveikio

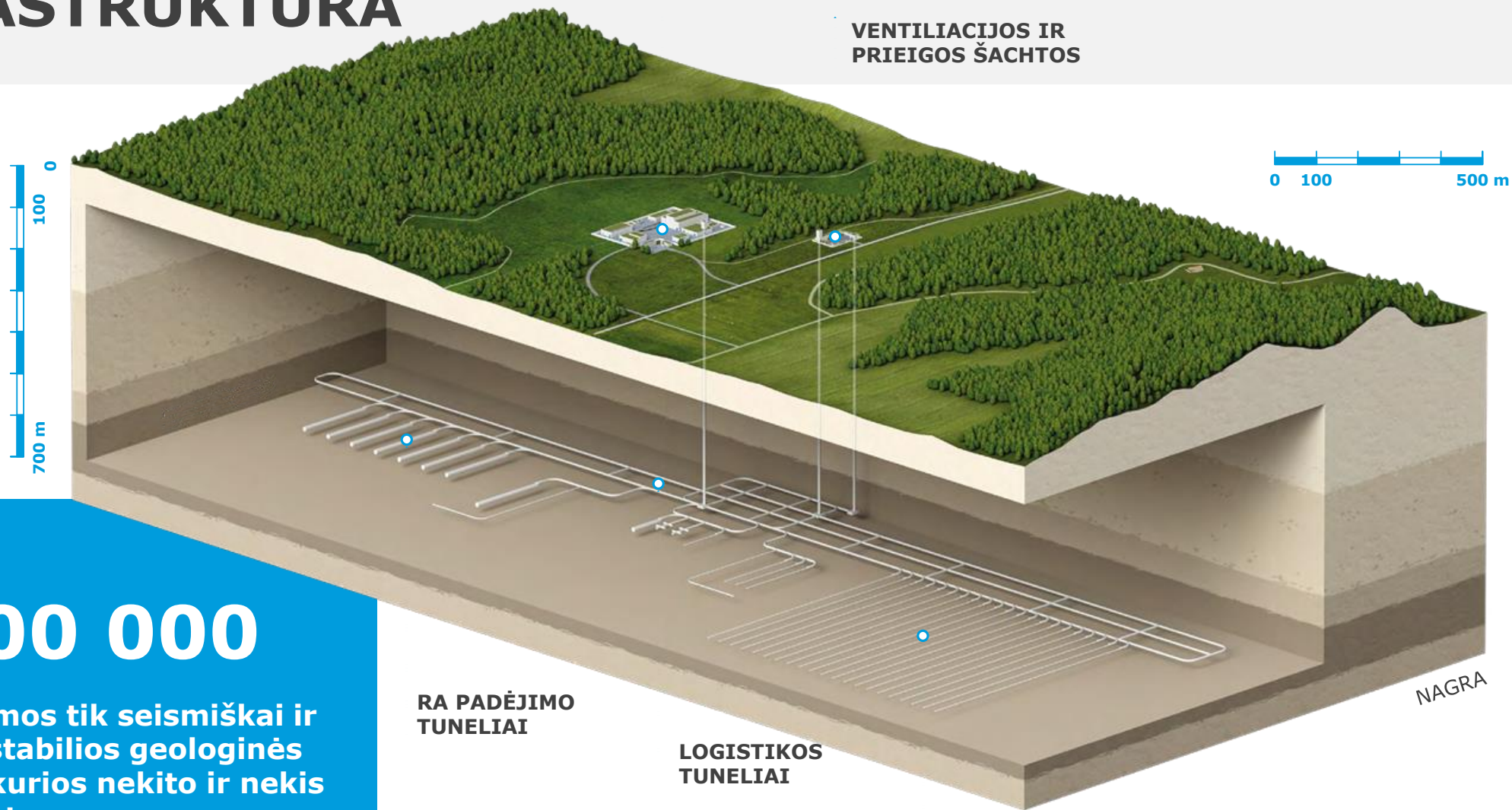
Teritorija virš giluminio atliekyno

gali būti saugiai naudojama pagal paskirtį

GA INFRASTRUKTŪRA

ANTŽEMININĖ
INFRASTRUKTŪRA

VENTILIACIJOS IR
PRIEIGOS ŠACHTOS

1 000 000

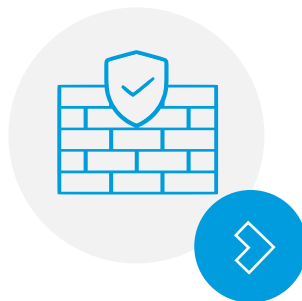
Bus atrenkamos tik seismiškai ir tektoniškai stabilios geologinės formacijos, kurios nekito ir nekis milijonus metų.

RA PADĖJIMO
TUNELIAI

LOGISTIKOS
TUNELIAI

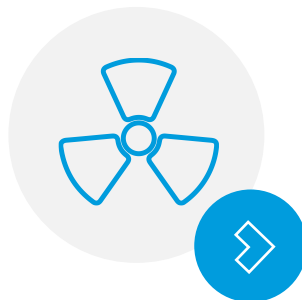
PBK PADĖJIMO
TUNELIAI

KAIP VEIKS GILUMINIS ATLIEKYNAS?

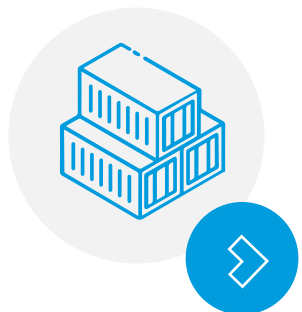
Daugiabarjerinė apsaugos sistema

kurioje RA apgaubiamos keletu vienas kitą sustiprinančių ir papildančių inžinerinių ir natūralių barjerų, kurie užtikrina ilgalaikę saugą

Radioaktyviosios atliekos

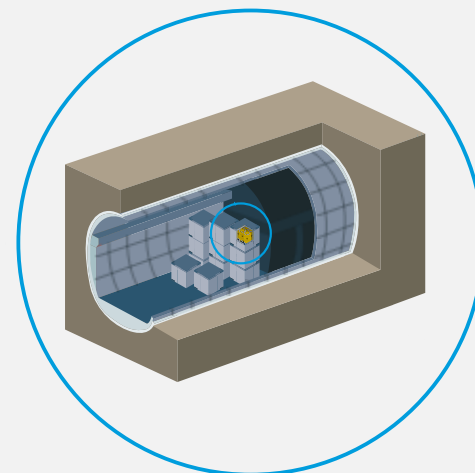
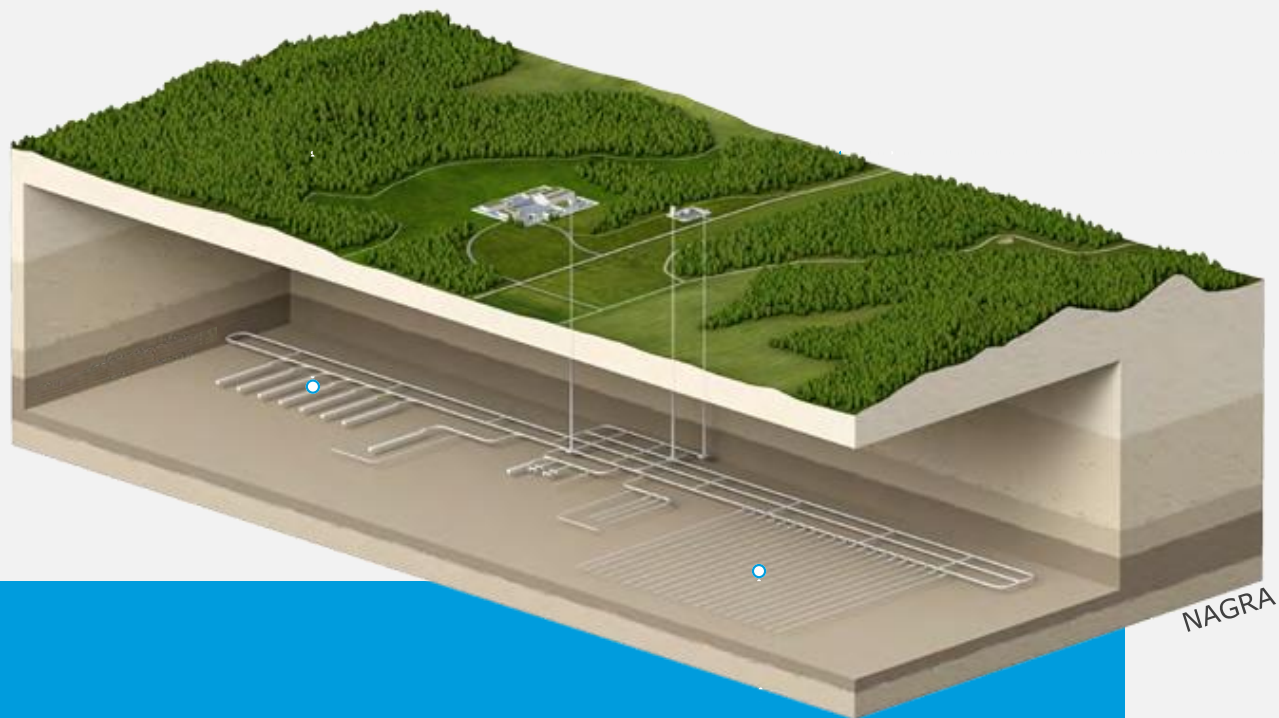
specialiuose konteineriuose stumiamos į šachtas

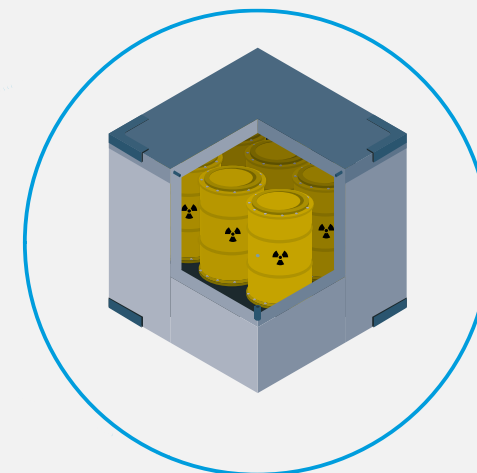
Konteineriais užpildytos

šachtos užsandarinamos specialiomis medžiagomis

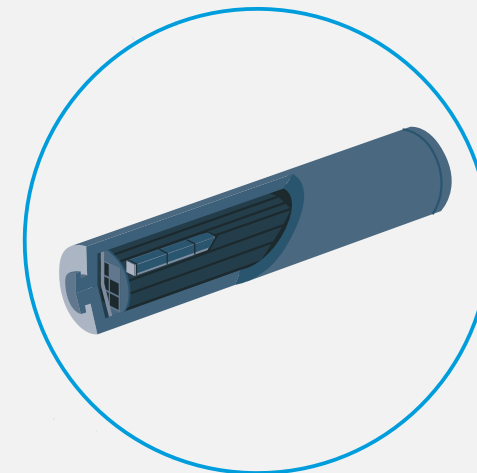
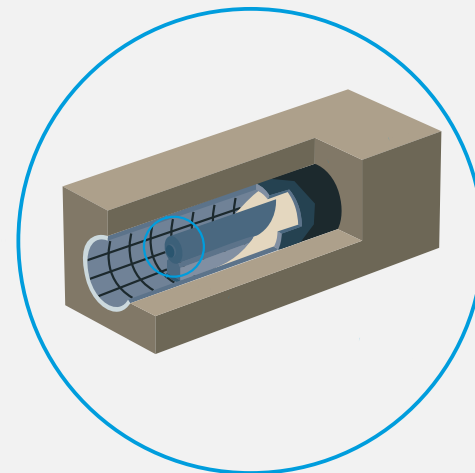
KAIP VEIKS GILUMINIS ATLIEKYNAS?

UŽPILDAS

KONTEINERIAI

BARJERAI

Numatomi keli apsauginiai inžineriniai ir natūralūs barjerai – viename iš jų įvykus pažeidimui, kiti atliktų apsauginio barjero funkciją.

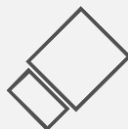

RADIOAKTYVIOSIOS ATLIEKOS SKIRTOS DĖTI Į GA

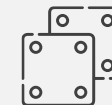
◇ **2416 t**

Panaudotas
branduolinis kuras

◇ **3820 t**

Grafito atliekos

◇ **3576 t**

Metalo atliekos

◇ **3116 t**

Serpentinito atliekos

◇ **154 t**

Panaudoti jonizuojančios
spinduliuotės šaltiniai

◇ **2000 kub. m**

Eksplotavimo
nutraukimo metu
susidarysiančios atliekos

GA PROJEKTO ETAPAI

- (I) Vietos atranka/tyrimai iki GA vietos patvirtinimo [2020-2047];
- (II) Projektavimas (patvirtintos GA vietos) [2048-2057];
- (III) Statyba [2058–2067 metai]
- (IV) Eksploatavimas [2068–2074 metai]
- (V) Uždarymas [2075–2079 metai]
- (VI) Institucinės kontrolės ir stebėsenos po GA uždarymo laikotarpis [nuo 2080 metų].

GA PROJEKTO KAINA

Preliminarus vertinimas (2004 metų kainomis) – **2 521 mln. eurų**

Etapas	Planavimas, R&D, administravimas. Vietos parinkimas ir aikštelės tyrimai. R&D, projektavimas ir saugos analizė.	PBK GA įrengimas, eksploatavimas ir uždarymas. PBK perkėlimo į atliekyno konteinerius įrenginiai. Transporto sistemos sukūrimas	Ilgaamžių RA GA įrengimas, eksploatavimas ir uždarymas	Bendra kaina
Kaina, mln. eurų	497	1 872	131	2 521

KUR KAUPIAMOS LĖŠOS GA PROJEKTUI FINANSUOTI?

Lėšos kaupiamos Rezerviniame (stabilizavimo) fonde, nes:

- esant poreikiui, galima panaudoti (gražintinai) GA įrengti sukauptas lėšas ar jų dalį kitoms valstybės biudžeto išlaidoms finansuoti;
- nėra patiriamos papildomos administravimo išlaidos, finansinių ataskaitų rengimo ir audito išlaidos, susijusios su naujų fondų kūrimu ir valdymu.

KODĖL GILUMINIAM ATLIEKYNUI ĮRENGTI NEGALI BŪTI NAUDOJAMA ES PARAMA?

- GA įrengimas nėra Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo, kuriam Stojimo į ES sutarties 4 protokolu buvo įsipareigota suteikti adekvačią finansinę paramą, dalis;
- ES nepajėgi remti giluminių atliekynų įrengimą atskirose valstybėse, bet neatsisako prisidėti prie regioninio atliekyno įrengimo, jei atskira valstybė leis savo teritorijoje jį įrengti.

SUKAUPOTOS IR TRŪKSTAMOS LĖŠOS GA PROJEKTUI

- 2024-07-31 sukaupta **67,5 mln. eurų** GA projektui vykdyti
- Iki 2080 m. turi būti sukaupta visa **GA įrengimui, eksploatavimui ir uždarymui** reikalinga suma

GA projekto finansavimo nebuvimas (ar vėlavimas) ženkliai brangins ilgaamžių atliekų sutvarkymą, nes pasibaigus ilgaamžių atliekų saugojimui laikinose saugyklose ir nesant galimybės sudėti atliekas į giluminį atliekyną, atliekos turės būti perkrautos į naujus laikinus konteinerius. Tai mažiausiai kainuotų 1 100 mln. eurų (2016 m. kainomis)

EK turi abejonių dėl Lietuvos pasirinktos GA finansavimo schemos tvarumo, nenutraukta ES teisės pažeidimo procedūra

POTENCIALIOS FORMACIJOS GA ĮRENGIMUI

Kriterijai:

- TATENA rekomendacijos ir pasaulinė patirtis
- Geologiniai kriterijai
- Atliktas visos Lietuvos teritorijos vertinimas
- Nustatytos 4 potencialios geologinės formacijos

01

Slūgsojimo gylis ir storis

02

Struktūra, tekstūra

03

Mineralinė ir cheminė uolienu sudėtis

GYLIS

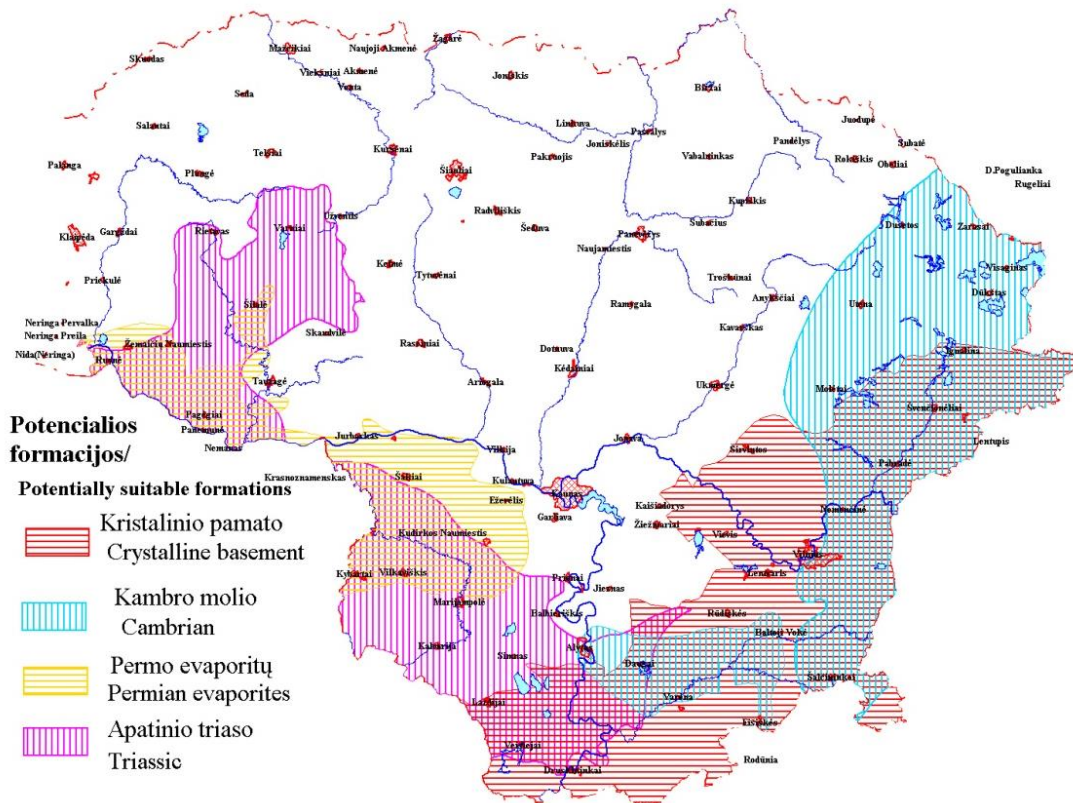
200–700
metrų

STORIS

>50 metrų

- Kristalinis pamatas
- Apatinio triaso molis
- Apatinio kambro molis
- Permo evaporitai

POTENCIALIAI TINKAMŲ GA ĮRENGIMUI GEOLOGINIŲ FORMACIJŲ PAPLITIMO ŽEMĖLAPIS

Potencialios formacijos slūgso
**pietrytinėje, pietinėje ir
pietvakarinėje Lietuvos
dalyje.**

Dalis geologinių
formacijų plotų
tarpusavyje persidengia

Bendras jų plotas
~28 tūkst. kv. km

KRITERIJAI GA VIETOS PARINKIMUI

**Prioritetas –
ilgalaikė sauga.
Vertinama visų
kriterijų visuma**

Ilgalaikė sauga

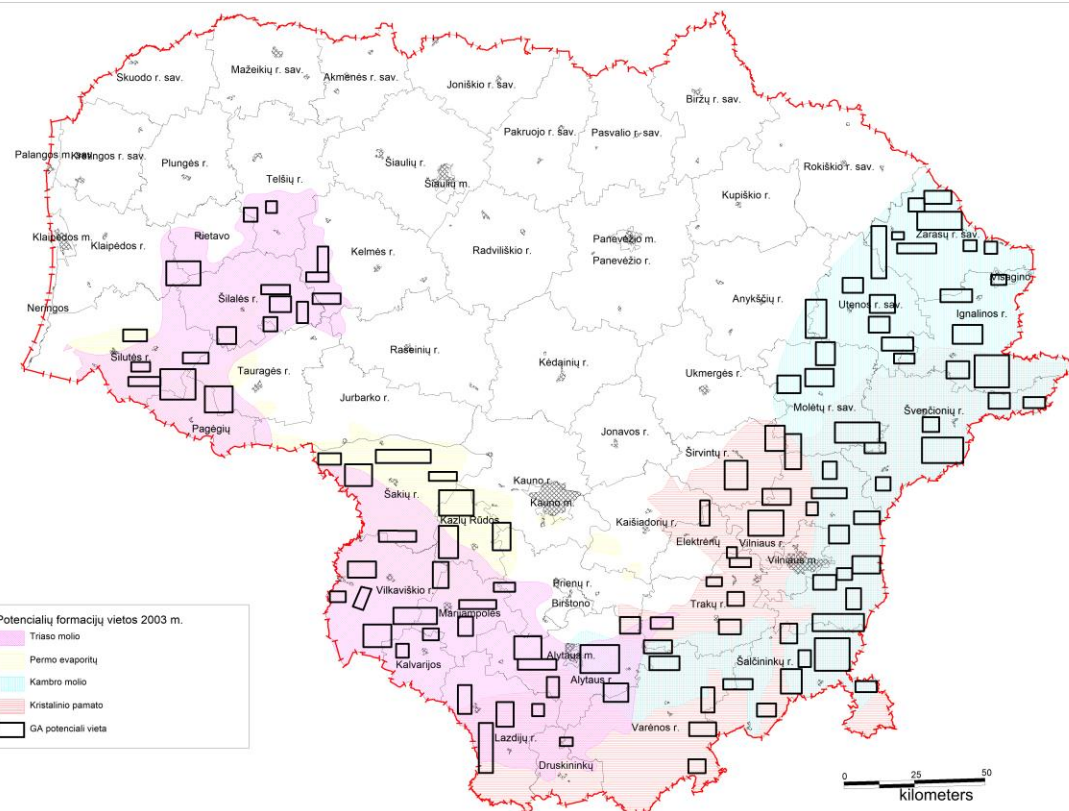
**Geologinio tinkamumo
kriterijai**

**Socialiniai ir ekonominiai
kriterijai**

GA PROJEKTO VYKDYMAS 2019–2020

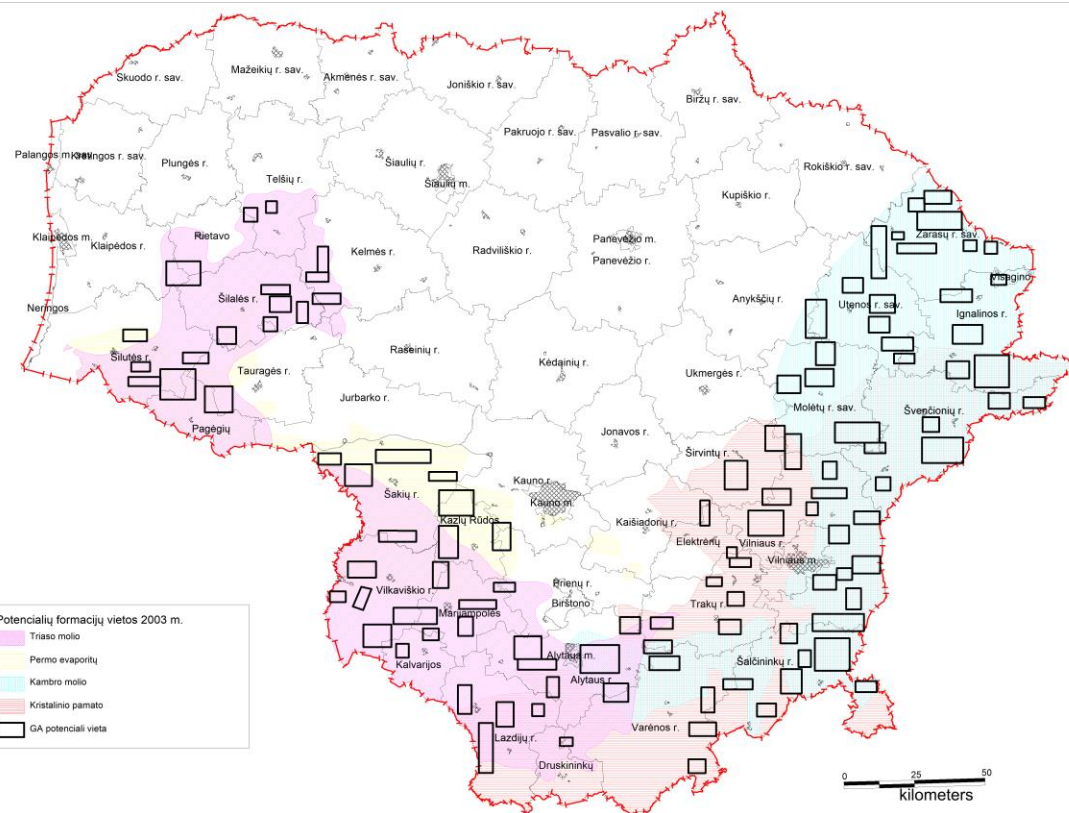
GA POTENCIALIOS TERITORIJOS

- 2019 m. Ignalinos AE perima GA projekto vykdymą
- 2020 m. atlikta potencialiai tinkamų teritorijų geologinių sąlygų analizė:
  - Pagal vertinimo kriterijus, nustatyta 110 potencialių teritorijų GA įrengti, kurių bendras plotas – 5 632 kv. km.

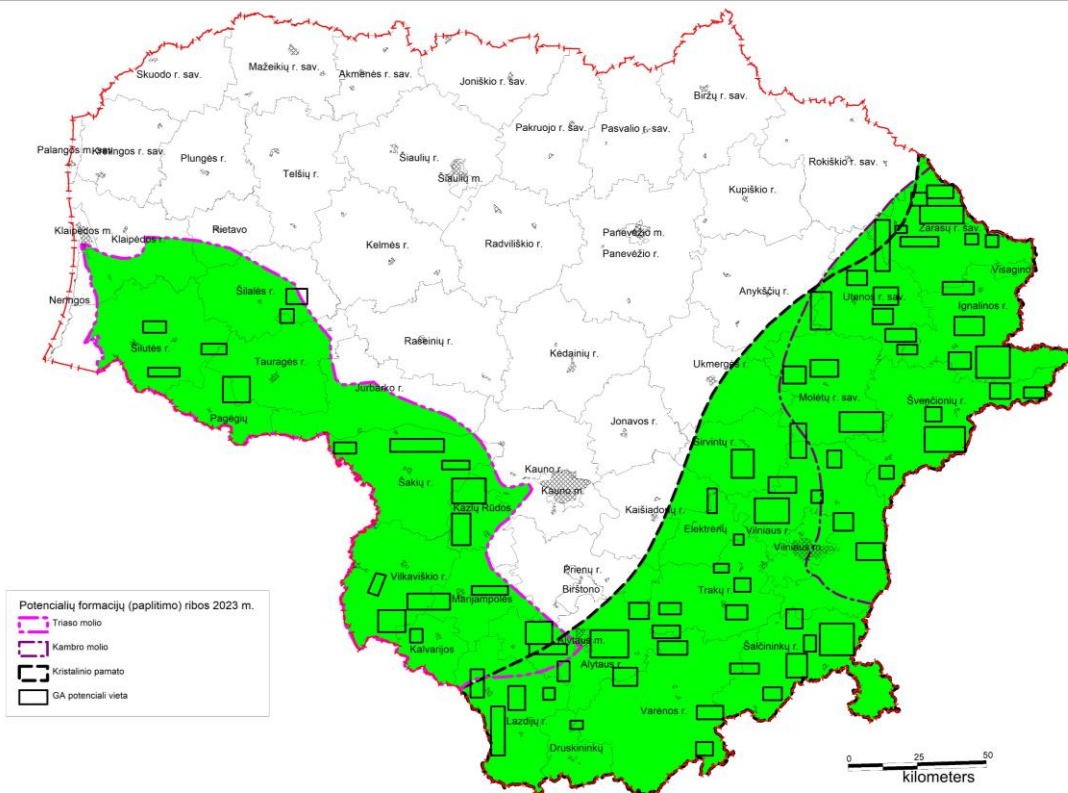
GA PROJEKTO VYKDYMAS

2021–2023

- Geologinės aplinkos tinkamumo ir geologinių kriterijų nustatymas (2022)
- Potencialių GA įrengimui vietų socialinis-ekonominis vertinimas (2022)
- Bendrųjų giluminio atliekyno įrengimo Lietuvoje saugos kriterijų parengimas (2023)
- GA projekte atliktų studijų rezultatų kompleksinis įvertinimas (2023)
- TATENA misija – tarptautinis nepriklausomas proceso vertinimas (2023)

POTENCIALIŲ TERITORIJŲ SKAIČIAUS MAŽINIMAS 2023 M.

33

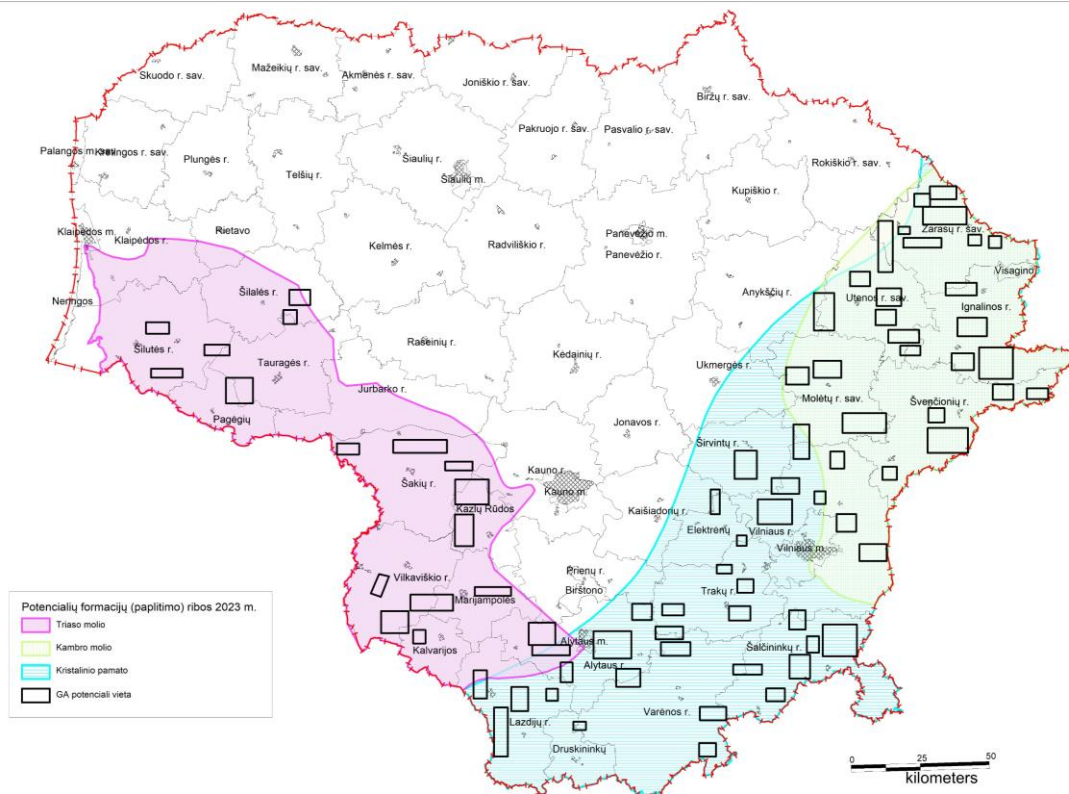
Iš pradinių identifikuotų 110 potencialių GA įrengimui teritorijų, 33 atmestos

77

Identifikuotos toliau nagrinėtinos 77 potencialios GA teritorijos

Potencialiai tinkamų GA įrengimui teritorijų žemėlapis

POTENCIALIOS TERITORIJOS / SAVIVALDYBĖS

Savivaldybė (GA potencialių vietų skaičius)

- Alytaus raj. (8)
- Anykščių raj. (1)
- Druskininkų sav. (1)
- Elektrėnų sav. (3)
- Ignalinos raj. (7)
- Kaišiadorių raj. (1)
- Kalvarijos sav. (1)
- Kauno raj. (1)
- Kazlų Rūdos sav. (2)
- Lazdijų raj. (5)
- Marijampolės sav. (2)
- Molėtų raj. (5)
- Pagėgių sav. (1)
- Prienų raj. (2)
- Rokiškio raj. (1)
- Šakių raj. (4)
- Šalčininkų raj. (7)
- Šilalės raj. (2)
- Šilutės raj. (3)
- Širvintų raj. (3)
- Švenčionių raj. (7)
- Tauragės raj. (3)
- Trakų raj. (7)
- Ukmergės raj. (1)
- Utenos raj. (7)
- Varėnos raj. (7)
- Vilkaviškio raj. (3)
- Vilniaus raj. (8)
- Zarasų raj. (9)

GA ĮRENGIMUI VIETOS PARINKIMAS 2019-2047

Tikslas

parinkti vietą atliekyno įrengimui

Potencialiai tinkamų

teritorijų vertinimas

Įrengimo

skirtingose uolienose
koncepcijų parengimas,
saugos vertinimas

GA vietos

parinkimas

Poveikio aplinkai

vertinimas

GA vietos

patvirtinimas

ETAPO IKI GA VIETOS PATVIRTINIMO (2019–2030) PAGRINDINIAI DARBAI

2019-2024 m.

Projekto planavimas ir
pirminių duomenų analizė

- Potencialiai tinkamų teritorijų identifikavimas
- GA įrengimui vietų tinkamumo kriterijai
- Potencialiai tinkamų GA įrengti teritorijų ekspertinis vertinimas
- TATENA nepriklausomas tarptautinis ekspertinis vertinimas
- Viešosios konsultacijos dėl GA vietų atrankos proceso

2025-2030 m.

Geologiniai tyrimai,
konceptijų sudarymas

- Bendroji geologinių tyrimų programa
- GA poveikio aplinkai rizikų/reikšmingumo vertinimas
- Formacijų geologiniai tyrimai (gręžiniai)
- GA poveikio potencialioms vietoms socialinis ir ekonominis vertinimas
- GA koncepcijų parengimas molio ir kristalinio pamato uolienose
- Saugos analizės GA įrengimui molio ir kristalinio pamato uolienose
- Viešosios konsultacijos dėl GA vietų atrankos proceso

ETAPO IKI GA VIETOS PATVIRTINIMO (2031–2047) PAGRINDINIAI DARBAI

2031-2047 m.

Tyrimai

- Kompleksiniai tyrimai
- Tyrimų bei ekspertinių vertinimų rezultatų apibendrinimas
- TATENA nepriklausomas tarptautinis ekspertinis vertinimas
- Prioritetinių potencialių GA vietų nustatymas
- Giliųjų gręžinių įrengimas, tyrimai atrinktose vietose
- PAV procedūrų atlikimas
- Viešosios konsultacijos

2047 m.

GA vietos patvirtinimas

- Galutinis GA vietos patvirtinimas